

BİR BAKIMA

ORHAN SEYFİ ORHON

Ben bir kayayım!

«Ben bir kayayım!». Filozof Rıza Tevfik'in kendisine hakaret edenler için yazdığı bir hiciv şiirdir. Filozof,aleyhinde söylenenlere pek aldırmazdı ama, bir gün nasılsa kızıvermişti. Bu cevabı yazdı.

«Ben bir kayayım!» diyen Rıza Tevfik, kendisine hücum edenlere şöyle diyordu:

«Bana çifte atan sersem katırım
Kendi çiftesiyle belki kırılır!»

Çok ağır bir cevaptır, ama, Ulus gazetesinin birinci sayfasında Halk Partisine karşı olan tanınmış yazarlara, «Utanmazlar albümü» diye hitap eden cinsten birisi için olursa, büsbütün haksız sayılmaz!

Bir parti organının ilk sayfasına her gün pabuç kadar fıkrayazan bir kimsede, her değersizlik bir yana, mutlaka aranması gereken şey, bir siyasi «takt» olmasıdır. Ağzına geleni söyleyen denizlere böyle bir sütun verilemez. Verilirse böyle cevaplarla karşılaşılır.

İktidarla muhalefet arasında elbette siyasi bir mücadele olacaktır. Bunsuz parti hayatı, mânasızı kaybeder. Politikanın heyecanı, zevki bundadır. Sportmençe bir mücadelede partisini kazandırmanın zevki başka hiçbir şeyle ölçülemez.

Seçimlerdeki mücadeleyi görüyorsunuz. Vatandaşlar nasıl canla, başla buna katılıyor? Büyük bir spor maçında olduğu gibi heyecan içindeyiz.

Fakat bunun mutlaka asgari bir siyasi terbiyesi olacaktır. Namuslara, vicdanlara, şeref ve haysiyetlere tecavüz etmeyen bir siyasi terbiye!

Bunu anıyamıyacak kadar seviyesiz olanları partileri mücadele dışı bırakmalıdır!

Bırakılmazsa işte böyle olur. Birş çıkar, siyasi rakiplerine «Utanmazlar albümü» diye yazı yazar! Bunun bir misli, on misli, yüz misli ağırlığıyla cevap almaması için siyasi terbiyeden başka bir mâni var mıdır?

Bu yazarın ehliyetizliğinin şaşılacak bir örneği de ilk adımda tecavüze kalktığı zannı, uzun yıllar boyu aynı gazetenin Başyazarı olmasıdır. Bu Başyazarın eşsiz kalemıyla partiyehizmetlerini bir yana bırakınız.

Fakat 1950 bozgunundan sonra bu zat, yalnız partinin değil, Parti Genel Başkanının da tek başına müdafil ve muhafızı olmuştu. Hani şu sayın İnönü'nün: «Hayatım emniyette mi?» dediği günlerde! Bütün İnönü ailesi ona müteşekkirdi. Bunun en canlı delilli, seçimlerden önce Ulus'tan atılan Başyazarın İstanbul'a gidişinde, bizzat İnönü'nün koltağına girip trene götürüşü, Ankara'ya dönüşünde istasyona gidip karşılayışı idi.

Yazar bundan bahsederken bir beyit irad etmek istemiş. Birinci mısraın vezinsiz yazması, Ehemmiyetsiz gibi görünüyor, ama, cezasını Fuzulî'ye bırakırsanız büyüktür. Fuzulî böyleleri için:

«Kalem olsun eli ol kâtibi bed tahririn»
Diyor. Kalem olsun eli, yani kurumuş kamyı kesilsin demektir.

Yazarın tahrizine uğrayanlardan biri, bugünün en çok okunan, en seçkin Başyazarı, fikrîci en çok beğenilen, en değerli Fıkracıdır.

Bana gelince, aynı dille konuşmadığımız için cevap vermek lüzumunu hissetmiyorum. Yalnız şunu söyleyeyim: «hicivler» bir küfürname değil, 15 sene öncesine ait parti içi bir siyasi mücadeledir. İdealist bir harekettir.

Bir hiciv eserinin üslûbuna bakılmaz. Hizmet ettiği gayeye bakılır. Eğer bu eser şahsî bir kine dayanmıyor da bir partinin daha doğru bir yol tutmasını istiyorsa muhakkak ahlâki bir eserdir. Kitabın başındaki manzume bunda şüphe bırakmıyor.

On beş sene sonra bunu aynen tekrar edebilirim:

«Yok paşam, zerre kadar bunda benim menfaatim,

Diyemez şüphe edip kirse ki post kavgası bul

Acı sözlerle fakat doğruluğundan acıdır,

Halk için, parti için sadece dost kavgası bul»

Kimsenin lütüfkârlığına borçlu değilim. Bütün hayatım boya çalışarak mütevaziane yaşadım. Bugün yine aynı tarzda yaşıyorum. Çok genç yaşta şöret sahibiydim. Üstad Süleyman Nazif'in 47 sene önce bana verdiği «Fırak-ı Irak» adlı kitabında şu iftihar cümlesi vardır: «(Fırtına ve kar) şiir-i mübadilene tuhfe-i takdirdir!» Mali beyannameyi veriyorum: Menkul ve gayri menkul hiçbir servetim yoktur. Bugüne kadar da olmadı.

Kinseye hesap vermek zorunda değilim. Yalandan iftiradan pervâm yok. Ulus fıkracısı saraya mensup olduğumu yazmış. Kurtuluş Savaşında Anadolu'ya geçmek için İneboluya gitmişim, fakat beni kabul etmemişler...

Baştan başa yalan! Bu yalanı utanmadan, arınamadan kaç defa tekrarlamışlardır. Hayatımda İneboluya hiç gitmedim. Böyle bir vakayla hiçbir zaman karşılaşmadım. Hele saraydan kimseyi tanımadım...

Filozof Rıza Tevfik'in «Ben bir kayayım!» hicivini tekrarlamıyacağım. Şimdiye kadar her yaptığım işde bir şöret ve bir başarı kazanmama rağmen, çalışarak mütevaziane yaşayan bir vatandaşım, o kadar... Daha faziletli olanlar varsa benimle değil, birbirleriyle çekışinler!